

LangOER

Open Educational Resources (OER) in minder gebruikte talen: Een rapport over de stand van zaken

Auteurs

Linda Bradley, Sylvi Vigmo

Reviewers

Javiera Atenas, Paul Bacsich, Marit Bijlsma, Alastair Creelman, Cor van der Meer, Ebba Ossiannilsson, Giles Pepler, Elena Shulman, Anne-Christine Tannhäuser, Gard Titlestad, Monique Udnaes, Katerina Zourou, Vaiva Zuzeviciute

Bijdragen - project-partners

Cor van der Meer, Marit Bijlsma, Fryske Akademy, Nederland (Projectcoördinatie)

Katerina Zourou, Giulia Torresin, Web2Learn, Griekenland (Projectmanagement)

Elena Shulman, Valentina Garoia, European Schoolnet, België

Sylvi Vigmo, Linda Bradley, Universiteit van Gothenburg, Zweden

Gosia Kurek, Ania Skowron, Jan Dlugosz Universiteit, Polen

Vaiva Zuzeviciute, Mykolas Romeris Universiteit, Litouwen

Gard Titlestad, Monique Udnaes, Øystein Johannessen, International Council for Open and Distance Education, Noorwegen

Anne-Christin Tannhäuser, European Foundation for Quality in E-learning, België

Sanita Lazdina, Ilga Suplinska, Solvita Pošeiko, Rezekne Instituut voor Hoger Onderwijs Letland

Grafisch Ontwerper

Stefanos Xenakis www.steartworks.com

Voor de vertaling naar het Nederlands

Marit Bijlsma en Cor van der Meer

Volg ons

Twitter [#LangOER](https://twitter.com/LangOER)

Slideshare [LangOER](https://www.slideshare.net/LangOER)

Mendeley [LangOER: OER and languages](https://www.mendeley.com/collections/LangOER-OER-and-languages)

Diigo Groep [Best content in OER and languages](https://www.diigo.com/groups?group=Best+content+in+OER+and+languages)

Facebook [LangOER Teachers group](https://www.facebook.com/LangOER-Teachers-group)

langoer@eun.org

Dit werk valt onder een [Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal-Licentie](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Dit project werd gefinancierd met steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie (mededeling) ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Graag citeren als:

Bradley, L., & Vigmo, S. (2014). *Open Educational Resources (OER) in less used languages: a state of the art report*. LangOER consortium <http://langoer.eun.org/>.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Samenvatting.....	4
1. Introductie	4
2. Een definitie van van minder gebruikte talen en OER.....	5
3. Methodologie	6
4. Resultaten – Het totaalbeeld.....	6
5. Hiaten en uitdagingen	7
6. Voorgestelde onderwerpen voor verder onderzoek.....	10

Voorwoord

Het LangOER netwerk, bestaande uit negen Europese Partners, is een 3-jaar durend project (januari 2014-december 2016) dat mede gefinancierd wordt door de Europese Commissie (Leven Lang Leren programma, KA2). Het onderzoek “Open Onderwijs Materiaal(OER) in less used languages: a state of the art report” is de eerste openbare publicatie van het LangOER netwerk, een ambitieus project met zeer gemotiveerde partners die zich richten op de rol van OER voor minder gebruikte Europese talen die het risico lopen om op taalkundig en cultureel gebied gemarginaliseerd te worden in een digitale wereld die zich snel ontwikkelt.

Deze studie is gestart met een uitgebreid onderzoek naar OER voor 17 minder gebruikte talen, zoals vastgelegd in de projectomschrijving. Uiteindelijk hebben we 23 talen kunnen onderzoeken dankzij de connecties van het netwerk en, belangrijker nog, dankzij onze passie voor taaldiversiteit en culturele diversiteit in Europa. We hopen dat dit onderzoek volledig en bruikbaar en wij zouden graag met u in contact komen via onze face-to-face evenementen en onze sociale netwerken. Wij zijn van mening dat we nog veel van elkaar kunnen leren.

Katarina Zourou, Ph.D., LangOER projectmanager

Samenvatting

Dit rapport geeft de resultaten weer van een uitgebreid onderzoek en analyse van Open Educational Resources (OER) in de doeltalen van het LangOER-consortium: Nederlands, Fries, Grieks, Lets, Litouws, Pools en Zweeds. De doeltalen zijn uitgebreid naar meer Europese talen en regionale- en minderheidstalen (RMT) zoals: Catalaans, Deens, Ests, Fins, Vlaams, Hongaars, IJslands, Italiaans, Latgalisch, Noors, Roemeens en Welsh. Een meer globaal overzicht maakte eveneens deel uit van het onderzoek doordat talen zoals het Engels, Frans en Duits als referentie gebruikt zijn. De selectie van 22 talen in dit project is bedoeld als indicatie en is niet uitputtend. De methodologie voor dit onderzoek bestond onder meer uit een vragenlijst voor internationale experts, een onderzoek door de LangOER partners en evenementen voor belanghebbenden die bijdroegen aan het zich ontwikkelende begrip van OER voor minder gebruikte talen. Een scala aan middelen is gebruikt, waarvan de meesten ook vrij toegankelijk zijn op de sociale deel-sites [Mendeley](#) en [Diigo](#). Dit rapport geeft alleen de huidige situatie weer en bevat een indicatieve lijst met referenties. The resultaten geven een beeld van het gevarieerde landschap, maar laten tegelijkertijd ook de uitdagingen zien die nog niet zijn aangepakt. Wij wijzen met name op de noodzaak om verder onderzoek te doen naar de kwaliteit van online databases met leermiddelen in bovengenoemde talen en op onderwerpen die met het oog op verder ontwikkeling specifieke taalkundige aandacht vereisen. Deze discussie omvat onderwerpen die belangrijk zijn om het veld verder te ontwikkelen zoals beleid, taalbarrières, meertaligheid en de rol van de voorbereiding van gebruikers en werkwijzen.

Een bijlage is toegevoegd om de variatie te illustreren tussen de talen die in dit rapport onderzocht zijn.

1. Introductie

Het doel van dit rapport is om de huidige stand van zaken van Open Educational Resources (OER) in minder gebruikte talen te laten zien en om sommige huidige kenmerken aan te geven die relevant zijn voor verdere ontwikkeling. Het LangOER netwerk richt zich op de rol van OER minder gebruikte Europese talen, die het risico lopen om op taalkundig en cultureel gebied gemarginaliseerd te worden. Zoals de zaken er nu voorstaan, worden bepaalde talen onvoldoende vertegenwoordigd in het OER-veld, omdat dit domein momenteel gedomineerd wordt door andere wereldtalen, waarvan het Engels slechts een voorbeeld is. Het project zal zich daarom richten op minder gebruikte talen en op de manier waarop regionale en minderheidstalen kunnen profiteren van OER.

De partners hebben taalkundige expertise in de meeste projecttalen: Deens, Nederlands, Vlaams, Frans, Fries, Duits, Grieks, IJslands, Italiaans, Latgalisch, Lets, Litouws, Noors en Pools. Daarnaast zijn de volgende Europese talen: Catalaans, Engels, Ests, Fins, Vlaams, Hongaars, Roemeens en Welsh, ook opgenomen in het onderzoek om bij te dragen aan het begrip van het OER-landschap en om andere benaderingen met betrekking tot minder gebruikte talen en OER te laten zien. Dus, deze studie heeft het OER-plaatje onderzocht voor een aantal minder gebruikte Europese talen maar ook voor enkele grotere talen, als vergelijking. De selectie is indicatief en niet uitputtend. Al met al omvat de studie 22 talen.

Het netwerk vertegenwoordigt de volgende talen: Fries, Grieks, Lets, Litouws, Nederlands, Pools en Zweeds. Al deze talen, behalve Fries, staan op de lijst van 24 officiële talen van de Europese Commissie. De talen die daarnaast ook voor diepgaande onderzoek geselecteerd zijn, waren onder meer het Deens, Ests, Latgalisch en Welsh. Dankzij de taalvaardigheden van de LangOER partners zijn het Noors en het IJslands toegevoegd, ondanks dat deze talen niet op de lijst van officiële talen van de Europese

Commissie staan. Engels, Duits en Frans vertegenwoordigen grotere taalgemeenschappen maar zijn opgenomen om eventueel een andere dimensie van OER toe te voegen voor talen in het algemeen, en voor meertalige perspectieven.

Het verbeteren van de taalkundige en culturele componenten van OER, het bevorderen van duurzaamheid door hergebruik, het aanpakken van de behoeften van beleidsmakers en onderwijzers en, tenslotte, het wijzen op het risico van uitsluiting van minder gebruikte talen, liggen allemaal binnen het bereik van het LangOER project. In een later stadium zal het project trainingen aanbieden aan onderwijzers van minder gebruikte talen (face-to-face en online) om belanghebbenden van regionale en minderheidstalen in afgelegen gebieden erbij te betrekken en het voor hen mogelijk te maken om vaardigheden te ontwikkelen en kennis te vergaren. Dit rapport richt zich met name op het huidige OER landschap. De resultaten worden besproken in relatie tot de hiaten en uitdagingen en enkele punten voor verder onderzoek naar verdere ontwikkeling die in het bijzonder van belang zijn voor Open Educational Practices (OEP) en voor beleidsvorming.

Dit onderzoek komt overeen met the Europese eisen voor een beter inzicht in en verbreding van op ICT-gebaseerd onderwijs. Manieren waarop onderwijs kan worden ontwikkeld en aangeboden om Europese excellentie en concurrentievermogen te vergroten, door het openstellen van leermiddelen voor een zo breed mogelijk publiek van studenten, worden bevorderd door the pan-Europese initiatief: [Opening Up Education](#) (Kroes and Vassiliou, 2013). Daarnaast is er veel aandacht geweest voor de ontwikkeling van OER via digitale kanalen binnen de [ET 2020](#) Onderwijs en Opleiding Strategie van de Europese Commissie en de nieuwe [Erasmus+](#) - en [Horizon 2020](#) programma's.

2. Een definitie van minder gebruikte talen en OER

Voor het LangOER project is de volgende omschrijving van minder gebruikte talen gebruikt: Minder gebruikte talen zijn talen die óf worden gesproken door een beperkt aantal mensen óf die gedomineerd worden door andere, meer gebruikte talen. Ongeveer 50 miljoen mensen in Europa spreken een regionale of minderheidstaal, wat overeenkomt met 10% van de Europese bevolking. Er worden veel begrippen gebruikt om naar 'kleinere talen' en taaldiversiteit in Europa te verwijzen, wat het moeilijk maakt om een enkele definitie te geven. Minder Gebruikte Talen omvatten zowel regionale en minderheidstalen als (kleine) nationale talen. Regionale en minderheidstalen worden traditioneel gezien als talen die gebruikt worden binnen een bepaald gebied van een staat door staatsburgers van die staat die een minderheid van de staatspopulatie vormen en die verschillen van de officiële of nationale taal van die staat.

Fries bijvoorbeeld, behoort tot de categorie regionale - en minderheidstalen, maar is een staatstaal met een officiële status in Nederland. Latgalisch, daarentegen, is geen staatstaal maar behoort ook tot de categorie regionale en minderheidstalen. Dit laat zien dat de positie (en juridische status) van deze talen de positie en toepassing van OER kan beïnvloeden.

Voor het LangOER stand-van-zaken onderzoek, hebben we de definitie van OER van de Parijs OER verklaring overgenomen (UNESCO, 2012). OER wordt omschreven als: 'onderwijs -, leer- en onderzoeksmateriaal in welk medium dan ook, digitaal of anderszins, dat zich bevindt in het publieke domein of is vrijgegeven onder een open licentie die kosteloos toegang, gebruik, wijziging en herverdeling door derden toestaat met geen of weinig beperkingen. Open licenties worden gecreëerd binnen het bestaande kader van intellectuele eigendomsrechten, zoals gedefinieerd door de relevante internationale verdragen en respecteren de auteur van het werk" (p. 1).

Volgens deze definitie impliceert OER materialen die vrij toegankelijk zijn en aangepast mogen worden en die onder een open licentie vallen. In termen van concrete maatregelen en voor de eerste stappen in

deze studie hebben we ons in eerste instantie gericht op OER als onderwijs -en leer materiaal dat zich bevindt in het publieke domein of zijn vrijgegeven onder een open licentie, open voor aanpassing, herverdeling en met geen of zeer beperkte beperkingen voor de toegang. Om inzicht te kunnen krijgen naar welke punten gezocht moeten worden met betrekking tot minder gebruikte talen, was een van de problemen waar we ons op richtten hoe we OER kunnen onderscheiden van andere open access materialen. Ondanks gelijktijdige begrippen van openheid (open data, open wetenschap, open bestuur etc.) hebben we in dit onderzoek een begrip van OER dat de nadruk legt op de open licentie component en het belang om dit aspect expliciet te maken. In andere woorden, als er geen vermelding wordt gemaakt over een open licentie, wordt het item standaard gelinkt met een alle rechten voorbehouden - copyright licentie. De lijst in de bijlage hoe dan ook, sluit deze OER niet uit. De reden van deze inclusieve aanpak is gebaseerd op het begrip van OER als onderdeel van de snel veranderende samenleving, met vermelding van verandering als een onderdeel van de continue ontwikkeling, en open licentie als onderdeel daarvan.

3. Methodologie

De situatie van OER voor minder gebruikte talen is onderzocht in 3 stadia: 1) een internationale enquête waar experts in e-learning en OER geconsulteerd zijn met betrekking tot hun visie op OER, 2) LangOER partnerschap consultatie die de OER initiatieven verbonden aan hun eigen taal onderzocht en 3) evenementen voor belanghebbenden. Bovendien, data van bruikbaar materiaal en teksten zijn verzameld op twee online plaatsen, [Diigo](#) en [Mendeley](#). Informatie uitwisseling door middel van social bookmarking en social referencing bleek ook een waardevolle bron van input voor het onderzoek. In het onderzoek is de UNESCO definitie van OER gebruikt samen met het kwaliteitsraamwerk van Atenas & Havemann (2013) dat een aantal sleutelbegrippen identificeert zoals auteurschap, social media ondersteuning en open licenties, die essentieel werden geacht voor de toepassing van OEP en zeer relevant voor beleidsontwikkeling.

Het *state of the art* onderzoek heeft belangrijke bijdragen van alle partners tijdens de lente van 2014 meegenomen, met betrekking tot onderzoeksactiviteiten alsmede de deelname in gericht terugkerende project vergadering met taalexperts (in Adobe Connect) en bijeenkomsten met taalexperts uit Wales en Estland tijdens [OpenEdWeek](#) (14 Maart, 2014). Daarnaast, heeft het project tijdens de [ICDE's international workshop](#) in Oslo (28 April, 2014) resultaten gepresenteerd. The workshop is ook gehouden tijdens de [EFQUEL Innovation Forum and International LINQ conference](#) op Kreta (9 Mei, [Slideshare](#)), waar kwaliteitsindicatoren voor meertalige archieven van Open Educational Resources in kaart werden gebracht, samen met EFQUEL, om bereikte resultaten en verkregen inzichten te verspreiden.

Om te profiteren van, maar ook om te bouwen op bestaande expertise over OER en archieven van OER (ROER), zijn nationale en internationale experts gecontacteerd middels een online enquête: Paul Kelly, Jean-Louis Maxim, Robert Schuwer, Tian Belawati, Leo Højsholt-Poulsen, Carina Bossu, Grainne Conole, Jan Pawlowski, Giles Pepler, Tore Hoel, Ronald MacIntyre, Gajaraj Dhanarajan, Aina L. Knudsen en drie anonieme experts. Deze deskundigen beschikken over wereldwijde kennis en werken binnen het pedagogische veld op Universiteiten, als consultants en zijn verbonden met internationale OER netwerken voor open - en afstandsonderwijs. Naast de algemene vragen met betrekking tot ROER, meta - analyses, onderzoeken en inventarisaties van ROER, waren de belangrijkste gestelde vragen gericht op het bestaan, de toegang en ontwikkeling van ROER, met name op het gebied van minder gebruikte talen. Bij het verkennen van ROER, is er specifiek aandacht besteed aan het vinden van middelen met een taalkundige invalshoek op minder gebruikte talen en meertalige middelen. Resultaten die

gebaseerd zijn op deze enquête zijn ingevuld door internationale OER deskundigen en zijn opgenomen in de volgende sectie.

4. Resultaten – het totaalbeeld

Het algemene beeld dat uit de nationale OER-benaderingen ontstaat, wordt gekenmerkt door diversiteit: stimulansen voor initiatieven en expliciete connecties met ministeries en nationale Onderwijsagentschappen worden vormgegeven in concrete maatregelen in bv. Griekenland, Wales en Catalonië. In Nederland was er bijvoorbeeld [Wikiwijs](#), een nationaal initiatief, waarvan de opvolger zich nu voornamelijk richt op Massive Open Online Courses (MOOCs) in het hoger onderwijs, dus niet alleen maar op OER. Het totaalbeeld laat verder zien dat nationale initiatieven op ministerieel en op beleidsniveau minder zichtbaar zijn. Enkele nationale initiatieven zijn gelinkt aan online platforms zoals blogs, wat aangeeft dat betrokkenheid bij OER voor minder gebruikte talen vanuit de gemeenschap komt. De [land-rapporten van het POERUP-project](#) helpen bij het begrijpen van de diversiteit van de OER-initiatieven op nationaal niveau en worden herhaaldelijk geüpdatet.

De resultaten van ons onderzoek laten een gevarieerd OER-landschap zien wat talen betreft. De beschikbaarheid van OER in minder gebruikte talen varieert van talen met een aanzienlijk aantal OER tot talen met weinig tot geen OER. Er lijken vooral incidentele initiatieven te zijn zonder stimuleringsmaatregelen voor een volledig duurzame ontwikkeling. Hoe dan ook, er zijn gegronde redenen om actief geïnformeerd te blijven over de veranderingen die plaatsvinden, bijvoorbeeld door de [POERUP](#) land-rapporten te volgen, die voortdurend geüpdatet worden en steeds meer talen omvatten. Zonder een mogelijk verband met lange termijnafspraken op beleids- of gemeenschapsniveau bestaat het gevaar dat veelbelovende initiatieven uiteindelijk eindigen als websites die niet verder voortgezet worden; iets wat we niet zelden tegenkwamen in het onderzoek. Verder onderzoek liet zien dat er naast OER ook een groot aantal open access materialen en online middelen zijn, die gratis te gebruiken zijn, maar wel beperkt toegankelijk zijn doordat lidmaatschap vereist is.

Uitgaande van de definitie van OER van UNESCO, liet het onderzoek zien dat dat wat OER genoemd wordt, in grote mate bestaat uit taalleermiddelen in het domein van OER zoals woordenboeken, online boeken in digitale bibliotheken, archieven, online lesmateriaal, audio- en video-materiaal, publicaties over OER en materialen die zich richten op het gebruik van specifieke taalkundige aspecten in oefeningen. Deze soorten OER hebben de meeste kenmerken van de UNESCO-definitie. Maar, meestal staan ze niet open voor wijzigingen: derden kunnen geen wijzigingen maken. OER die specifiek gericht zijn op minder gebruikte talen zijn erg schaars. Een verklaring voor dit gebrek aan flexibiliteit is dat hoewel het idee van het openstellen van onderwijsmaterialen populair is onder leraren, wordt het door uitgeverij ervaren als een bedreiging voor het lezen van boeken en specifiek voor het publiceren van lesboeken (Sliwowski & Grodecka, 2013). Dit is bijzonder goed zichtbaar in IJsland waar één educatieve uitgeverij de levering van schoolboeken domineert. Een voorbeeld van betrokkenheid van de staat is het IJslandse [Námsgagnastofnun, The National Centre for Educational Materials](#) (NCEM); het is verbonden aan het Ministerie van Cultuur en Onderwijs en daardoor zijn de materialen gratis en duidelijk gelinkt aan het nationale curriculum.

Voor sommige minder gebruikte talen, zijn er enkele grote OER-archieven die geschikt zijn voor een groot aantal gebruikers en OER. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het Ests en het Zweeds. In Estland heeft [HITSA](#) 4,500 items, [Koolielu](#) 7,500 en in Zweden heeft de ROER [Lektion.se](#) meer dan 208,000 leden (gegevens van juni 2014). Items en leden geven aan hoe twee verschillende dimensies worden gebruikt om betrokkenheid te tonen, hoewel wat ze concreet betekenen minder informatief is. De verschillende manieren om betrokkenheid bij OER te laten zien, items en leden, wijzen op een ander aspect wat

verder verhelderd dient te worden om bij te kunnen dragen aan het in kaderen van OER. Er zijn ook meertalige archieven met een groot aantal talen, [LeMill](#) bijvoorbeeld (met naar het schijnt 87 talen). Bij sommige talen, zoals het Welsh, wordt de taal gestimuleerd door initiatieven van vele partijen; de [Open University](#) is een voorbeeld. [Gaelic4Parents](#) laat een andere aanpak zien waarbij kinderen en ouders direct benaderd worden om het Gaelic te steunen – hoewel deze taal niet op de indicatieve lijst van talen staat.

Het onderzoek had een specifieke focus op de volgende criteria: beschikbaarheid via open licenties of via een publiek domein, onbeperkt delen, aanpassen en bijstellen en evaluatie- / beoordelingsfuncties. Materialen waarvan niet duidelijk is aangegeven dat ze een open licentie hebben, zijn niet opgenomen in dit rapport. Ze zijn echter wel opgenomen in de bijlage, om het huidige, gevarieerd landschap van OER te kunnen laten zien en ook om aan te geven dat het werken met open licenties nog in ontwikkeling is.

5. Hiaten en uitdagingen

Als we de materialen zelf beter bekijken, blijkt dat de archieven grotendeels bestaan uit links naar archieven in mediabibliotheken (audiovisueel), musea en archieven met foto's, afbeeldingen, films, TV-programma's en audiobestanden en ook naar bibliotheken en online e-boeken. Andere veelvoorkomende typen middelen zijn informatieve sites over OER ontwikkeling, open access, toelichtingen en voorbeelden van open onderwijs in de praktijk en online colleges, bijvoorbeeld over copyright, en ook essays en artikelen over OER die kunnen worden gedownload.

Het beeld van OER in minder gebruikte talen geeft aan dat er verschillende zaken zijn met betrekking tot toepassing door gebruikers en ontwikkeling, waar meer aandacht aan besteed moet worden om OER voor minder gebruikte talen daadwerkelijk bij te laten dragen aan een meer gevarieerd cultuur- en taallandschap. Om het veld verder te kunnen ontwikkelen moet er een gemeenschappelijk begrip ontwikkeld worden van zowel de betekenis van OER als de waarde die OER heeft voor minder gebruikte talen. Bovendien kunnen onderwijzers, onderwijsleiders en beleidsmakers een grotere impact hebben wanneer de krachten voor verdere ontwikkeling meer gebundeld worden. Een aantal hoofdpunten worden hieronder kort besproken, als onderwerpen waar meer aandacht aan besteed moet worden.

Een omschrijving van minder gebruikte talen

Minder gebruikte talen laten een gevarieerd beeld zien wat te wijten is aan verschillen in een aantal parameters, zoals demografie, beleid, cultuur, de mate van ICT-toepassing, ICT-cultuur en educatieve systemen – om er een paar te noemen. Dit geeft aan dat delen van het beeld in hun context gezien moeten worden. Met andere woorden, het is erg belangrijk om de context van OER te begrijpen en oppervlakkige vergelijkingen te vermijden. Minder gebruikte talen hebben niet per definitie een beperkte toepassing van OER. Er zijn voorbeelden van het tegenovergestelde zoals het Catalaans en het Welsh, twee Europese regionale talen. Verder bleek ook dat kleine staatstalen goed vertegenwoordigd kunnen zijn, ondanks een beperkte investeringscapaciteit en populatiegrootte, zoals Ests en Zweeds.

De rol van beleid

OER worden meestal opgenomen in de plannen aangaande Open Onderwijs, waarbij er impliciet vanuit gegaan wordt dat er OER voor talen zijn. Een enkele uitzondering daargelaten, lijken links met taalleren en -onderwijs, in het bijzonder voor minder gebruikte talen, schaarser te zijn dan verwacht aan het begin van het LangOER-onderzoek. Het beeld dat ontstond laat het potentieel van OER voor taalleren en -

onderwijs zien, wat met name duidelijk is voor de minder gebruikte talen die op nationaal niveau ondersteund worden. Het totaalbeeld, echter, laat een gebrek aan expliciete nationale investeringen zien op beleids- en ministerieniveau. Er zijn wel enkele voorbeelden van minder gebruikte talen die zich onderscheiden door beleidsvorming op nationaal niveau. [Wikiwijs](#) in Nederland (in het verleden) en [KlasCement](#) als onderdeel van de Vlaamse overheid dienen beide als voorbeeld om te onderstrepen hoe cruciaal beleid is voor de ontwikkeling, kwaliteit en duurzaamheid van OER. De Noorse digitale leeromgeving, [NDLA](#), kan als voorbeeld dienen van een nationaal initiatief op gemeentelijk niveau, dat open leermiddelen aanbiedt voor de bovenbouw van middelbare scholen.

Het bereiken van het volle potentieel van OER – De kwaliteit van archieven

Om OER te ondersteunen en een betere update door onderwijzers, zouden platforms die leermiddelen aanbieden, zoeken, delen, hergebruiken en samenwerken mogelijk moeten maken. Atenas en Havemann (2013) formuleerden tien kwaliteitsindicatoren voor OER-archieven ROER (ROER) en onderzochten 80 ROER van verschillende gebieden in de wereld. Ze ontdekten dat het het meest voorkwam dat archieven de functie 'aanbieden van sleutelwoorden' hadden (93,75%), terwijl het aanbieden van getoonde middelen (30%), meertalige ondersteuning (30%) en het toegankelijk maken van de broncode (27,5%) minder vaak voorkwamen. Slechts de helft van de onderzochte archieven hadden een open licentie; deze cijfers zijn zelfs nog lager voor de Europese archieven die onderzocht worden. Omwille van omvang, heeft ons desktoponderzoek zich niet óók gericht op ROER voor de minder gebruikte talen op de 'longlist'. Echter, gezien het hierboven geschetste beeld, vinden wij het noodzakelijk dat een meer uitgewerkte en systematische kwaliteitsbenadering geïntegreerd wordt om de volgende redenen: het werken met een aantal indicatoren voor archieven van educatieve middelen, zou inzicht geven in verschillende 'gradaties van openheid': een archief met vrij toegankelijke materialen voor minder gebruikte talen heeft misschien een zoekfunctie, deelmogelijkheden via sociale netwerken en commentaarfuncties, maar is niet duidelijk over de licenties of geeft de naam van de maker niet duidelijk aan. Daarom zou het niet gezien worden als een OER volgens de UNESCO-definitie, maar het kan nog steeds een waardevolle bron zijn voor onderwijzers en in potentie verder uitgebreid worden als bepaalde kwaliteitsaspecten ontwikkeld zouden worden.

Toegang en context

OER die verband houden met het leren van een minder gebruikte taal moeten verder kijken dan het georganiseerde en in instituties gestructureerde taalonderwijs om de voorwaarden voor leren in de hedendaagse samenleving te weerspiegelen. Dit betekent dat taalleren gezien wordt als het deelnemen aan activiteiten met verschillende doeleinden en belangen. In dit opzicht was het een taalbarrière als er beperkte toegang tot OER was: als deze gekoppeld waren aan een onderwijssysteem en een link met een school vereist was. Eentalige OER kunnen ook een barrière vormen voor anderstalige leerlingen als die de doeltaal niet volledig beheersen. Bovendien kunnen versnipperde OER of OER zonder expliciete pedagogische richtlijnen en scenario's een negatief effect hebben op de autonomie van de leerder. Een manier om dit aan te pakken is het gebruik van OER te verbeteren door er leerwegen in op te nemen of door OER te integreren in leerscenario's. Dit betekent dat de context waarin OER gebruikt worden ook onderdeel is van de uitdaging (Wiley, et al., 2004).

Meertaligheid

Naast eentalige archieven in de doeltalen van het onderzoek, is het ook de moeite waard om meertalige archieven te noemen. Enkele voorbeelden zijn [HITSA](#) en [Koolielu](#), twee Estse meertalige archieven, [LORO](#) beheerd door de Open University, [Language Box](#) beheerd door de University of Southampton, [Temoa](#), een archief met meer dan tien talen dat beheerd wordt door de Virtual University of Tecnológico de Monterrey System, het OER meta-data archief [Learning Resource Exchange](#) beheerd

door European Schoolnet en [Open Education Resources Gateway](#) van UNESCO IITE. In de Verenigde Staten bundelen 'Language Resource Centres' (centra met taalmaterialen) hun krachten met een uniek [portal](#) met OER in verscheidene talen, waarbij het Center for Open Educational Resources & Language Learning ([COERLL](#)) van de University of Texas de afgelopen tien jaar een belangrijke rol heeft gespeeld met betrekking tot OER. Al deze voorbeelden laten de waarde van OER zien vanuit mondiaal perspectief.

De rol van onderwijzers

Taaldocenten, en ook docenten van minder gebruikte talen, zijn professionals met expertise op het gebied van pedagogisch ontwerp, wat van groot belang is voor de verdere ontwikkeling van kwaliteits-OER voor taaldoeleinden. Specifieke aandacht voor links met open educational practices wordt aanbevolen als een krachtig middel voor vooruitgang. In de aanpak hiervan worden gezamenlijke inspanningen vanuit verschillende perspectieven – namelijk op basis van kennis en ervaring – gezien als een productieve manier om verder te gaan. Betrokkenheid van leraren is cruciaal om duurzaamheid en kwaliteit van OEP te garanderen.

Open educational practice

Vanuit een linguïstiek perspectief, wordt gesuggereerd dat er een behoefte is om opnieuw te kijken naar de opvattingen van hedendaagse burgers en wat taalleren en taal betekent voor hen. Het grootste deel van de onderzochte OER voor minder gebruikte talen, werden eerder gekenmerkt door hun statische karakter, dan door de openheid voor gebruik en innovatie. Een deel van de uitbreiding van verder onderzoek zou kunnen zijn om Wiley's (2014) discussie over de [Access Compromise and the 5th R te](#) gebruiken, wat uitgedrukt wordt in termen als : behouden van, hergebruiken, evalueren en herverdelen, om bij te dragen aan de discussie over de kenmerken van OER.

Het beeld dat over OER ontstaan laat een meer traditionele blik op het gebruik van taal zien, wat in tegenstelling is tot de veranderende digitale wereld. Het is echter noodzakelijk om volop te profiteren van de door de maatschappij ondersteunde initiatieven, zoals crowdsourcing, peer review en aanbeveling systemen, om de betrokkenheid van gebruikers en de verbinding met de hedendaagse culturen te verbeteren.

6. Voorgestelde onderwerpen voor verder onderzoek

De toekomst van de evolutie van OER van minder gebruikte talen is besproken in dit rapport als een deel van het dagelijkse leven en is niet beperkt tot nationale curricula en het taalgebruik in institutionele context als aparte activiteiten. Eerder het tegenovergestelde, het onderwijzen en leren van minder gebruikte talen, zoals benaderd in dit rapport, betreft transversale activiteiten, die op hun beurt, wijzen op het wijken van pedagogisch ontwerp als aangesloten op verschillende kwaliteitsaspecten. Toegang tot OER wordt vaak gezien als problematisch en tijdrovend. Er zijn een aantal impliciete aannames verbonden aan OER, en de impact van OER voor lief nemende, sluiten we cruciale aspecten zoals pedagogische omstandigheden aangaande taalleren en onderwijsmethoden in specifieke termen uit en de behoefte voor de heraanpassing om contextuele en curriculaire zaken aan te pakken.

Er zijn verschillende onderwerpen die zich aandienen verder onderzoek omdat de omvang van deze studie beperkt is tot de toegevoegde waarde voor kleine talen. Een paar suggesties worden hier voorgesteld:

Uitgewerkte opvattingen van OER kwaliteitsindicatoren en de integratie met beleid en de lerarenopleiding; open leren / stage en Wiley's 5RS doelstellingen; snelle ontwikkeling van digitale technologieën en wat dit betekent voor de OER en minder gebruikte talen, met name in termen van metadata en het platform interoperabiliteit, vindbaarheid en toegankelijkheid.

7. Indicatieve bibliografie

Enkele referenties zijn hieronder genoemd, het zou namelijk disproportioneel zijn om alle referenties te vermelden in dit korte rapport. We vragende lezers van dit rapport uit om onze sociale media platformen te bezoeken (en om een connectie met ons te maken) op [Diigo](#) en [Mendeley](#) waarop ook een volledige referentie lijst met hyperlinks te vinden is.

Alle hyperlinks zijn voor het laatst bezocht op 30 juni 2014.

Atenas, J., & Havemann, L. (2013). [Quality assurance in the open: an evaluation of OER repositories](#). *INNOQUAL*, 2, 22–3.

Falconer, I., McGill, L., Littlejohn, A., & Boursinou, E. (2013). [Overview and Analysis of Practices with Open Educational Resources in Adult Education in Europe](#). Seville: JRC/IPTS, European Commission.

Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2014). [NMC Horizon Report: 2014 Higher Education Edition](#). Austin, Texas: The New Media Consortium.

POERUP project (2014). [Country reports](#).

Śliwowski, K., & Grodecka, K. (2013). [Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities](#). UNESCO: Moscow.

UNESCO (2012). [2012 Paris OER Declaration](#). World OER Congress, Paris, June 2012.

Wiley, D., Waters, S. H., Dawson, D., Lambert, B., Barclay, M., & Wade, D. (2004) "[Overcoming the limitations of learning objects](#)" *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia* 13(4).

Wiley, D. (2014). [Iterating towards openness](#). The Access Compromise and the 5th R.